Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
ATHANASIOSA RANTOSA,
predstavljeni 15. junija 2023[1]

Zadeva C-755/21 P

Marián Kočner
proti

Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj

„Pritožba – Uredba (EU) 2016/794 – Agencija Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) – Varstvo osebnih podatkov – Člena 49 in 50 – Odgovornost Europola za nepravilno obdelavo osebnih podatkov – Uvodna izjava 57 – Narava odgovornosti – Kazenski postopek, ki je bil proti pritožniku uveden na Slovaškem – Študija, ki jo je Europol izvedel za namene preiskave – Zbiranje podatkov z mobilnih telefonov in naprave USB v lasti pritožnika – Domnevno nepooblaščeno razkritje navedenih podatkov s strani Europola – Nepremoženjska škoda – Odškodninska tožba – Vzročna zveza“

I. Uvod

1. Marián Kočner (v nadaljevanju: pritožnik) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 29. septembra 2021, Kočner/Europol (T-528/20, neobjavljena, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2021:631), s katero je Splošno sodišče zavrnilo njegovo tožbo za izplačilo odškodnine za nepremoženjsko škodo, ki naj bi pritožniku nastala zaradi posega v pravico do spoštovanja njegovega zasebnega in družinskega življenja kot posledica obdelave podatkov s strani Agencije Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) v okviru preiskave kaznivega dejanja, ki so jo zoper pritožnika uvedli slovaški organi po umoru novinarja in njegove zaročenke.

2. S to pritožbo je Sodišču prvič ponujena priložnost, da se izreče zlasti o naravi nepogodbene odgovornosti Europola na podlagi členov 49 in 50 Uredbe (EU) 2016/794[2], ki se razlagata glede na uvodno izjavo 57 te uredbe, in, natančneje, o obstoju posebnega sistema solidarne odgovornosti Europola in države članice, v kateri je nastala škoda zaradi nepravilne obdelave podatkov s strani Europola ali te države članice.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[2] Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) ter nadomestitvi in razveljavitvi sklepov Sveta 2009/371/PNZ, 2009/934/PNZ, 2009/935/PNZ, 2009/936/PNZ in 2009/968/PNZ (UL 2016, L 135, str. 53, v nadaljevanju: Uredba o Europolu).

II. Pravni okvir

3. V uvodnih izjavah 56, 57 in 65 Uredbe o Europolu je navedeno:

„(56) Za Europol bi morala veljati splošna pravila o pogodbeni in nepogodbeni odgovornosti, ki se uporabljajo za institucije, agencije in organe Unije, razen pravil o odgovornosti za nezakonito obdelavo podatkov.

(57) Pri zadevnih posameznikih je lahko včasih nejasno, ali je škoda, ki so jo utrpeli zaradi nezakonite obdelave podatkov, posledica dejanj Europola ali države članice. Zato bi morala biti Europol in država članica, v kateri se je zgodil dogodek, zaradi katerega je oseba utrpela škodo, skupno in solidarno odgovorna.

[…]

(65) Europol obdeluje podatke, ki zahtevajo posebno varstvo, saj vključujejo občutljive netajne podatke in tajne podatke EU. Europol bi zato moral pripraviti pravila o zaupnosti in obdelovanju takih podatkov. Pravila o varovanju tajnih podatkov EU bi morala biti skladna s Sklepom Sveta 2013/488/EU [3].“

4. V skladu s členom 17(1) te uredbe Europol obdeluje le informacije, ki mu jih posredujejo med drugim države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom in členom 7 navedene uredbe. V skladu s členom 17(2) lahko Europol neposredno pridobi in obdeluje informacije, vključno z osebnimi podatki, iz javno dostopnih virov, vključno s spletom in javnimi podatki.

5. Člen 32 iste uredbe, naslovljen „Varnost obdelave“, v odstavku 1 določa:

„Europol izvaja ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe za varovanje osebnih podatkov pred naključnim ali nezakonitim uničenjem, naključno izgubo ali nepooblaščenim razkritjem, spremembo in dostopom ali drugimi nezakonitimi oblikami obdelave.“

6. Člen 49 Uredbe o Europolu, naslovljen „Splošne določbe o odgovornosti in pravica do odškodnine“, v odstavku 3 določa:

„Brez poseganja v člen 49 [4] Europol v primeru nepogodbene odgovornosti in v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, povrne kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njegove službe ali njegovo osebje pri opravljanju svojih dolžnosti.“

7. Člen 50 te uredbe, naslovljen „Odgovornost za nepravilno obdelavo osebnih podatkov in pravica do odškodnine“, določa:

„1. Vsak posameznik, ki je utrpel škodo zaradi nezakonite obdelave podatkov, ima pravico do odškodnine, bodisi od Europola v skladu s členom 340 PDEU bodisi od države članice, v kateri se je zgodil dogodek, zaradi katerega je nastala škoda, v skladu z nacionalnim pravom te države članice. Posameznik vloži tožbo zoper Europol pri Sodišču Evropske unije oziroma zoper državo članico pri pristojnem nacionalnem sodišču te države članice.

[3] Sklep Sveta z dne 23. septembra 2013 o varnostnih predpisih za varovanje tajnih podatkov EU (UL 2013, L 274, str. 1).

[4] Ugotavljam, da je sklicevanje na ta člen verjetno napačno in bi ga bilo treba razumeti kot sklicevanje na člen 50 Uredbe o Europolu, kot izhaja iz prvotnega predloga Evropske komisije (COM(2013) 173 final z dne 27. marca 2013), v katerem je člen 51 (ki ustreza členu 49 Uredbe o Europolu) napotoval na člen 52 (ki ustreza členu 50 te uredbe).

2. Vsak spor med Europolom in državo članico glede končne odgovornosti za odškodnino, dodeljeno posamezniku v skladu z odstavkom 1, se predloži upravnemu odboru, ki sprejme odločitev z dvotretjinsko večino svojih članov, brez poseganja v pravico do izpodbijanja te odločitve v skladu s členom 263 PDEU.“

III. Dejansko stanje

8. V okviru preiskave, ki so jo slovaški organi pregona opravili po umoru novinarja in njegove zaročenke 21. februarja 2018 na Slovaškem, je Europol na zahtevo Národná kriminálna agentúra (državna agencija za boj proti kriminalu, Slovaška, v nadaljevanju: NKA) 10. oktobra 2018 prevzel dva mobilna telefona, ki naj bi pripadala pritožniku, 17. oktobra 2018 pa pomnilniško napravo USB.

9. V zvezi s tema mobilnima telefonoma je Europol 21. junija 2019 NKA predložil končna znanstvena poročila glede dejavnosti, ki so bile izvedene na njiju. Po navedbah Europola je bil pred predložitvijo poročil NKA najprej izročen trdi disk s šifriranimi podatki z navedenih telefonov, kar potrjuje zapisnik z dne 23. oktobra 2018 (v nadaljevanju: zapisnik z dne 23. oktobra 2018), nato pa sta bila NKA izročena zadevna telefona, kar potrjuje obrazec za prejem/predložitev dokazov z dne 13. februarja 2019. [5]

10. Časopisni članki in objava na spletnem mestu iz maja 2019 naj bi javnosti dali na voljo informacije o pritožniku, ki izhajajo s teh mobilnih telefonov, vključno s transkripcijami intimne komunikacije pritožnika.

11. V zvezi s pomnilniško napravo USB je Europol v poročilu z dne 13. januarja 2019, ki ga je 14. februarja 2019 poslal NKA, navedel, da je pritožnik od 20. junija 2018 v priporu zaradi domnevnega finančnega kaznivega dejanja in da je njegovo ime med drugim neposredno povezano s „tako imenovanimi mafijskimi seznami“ in „panamskimi dokumenti“ [6].

12. Pritožnik je z dopisom z dne 4. maja 2020 na podlagi člena 50(1) Uredbe o Europolu od Europola zahteval odškodnino v višini 100.000 EUR iz naslova nepremoženjske škode, ki naj bi jo utrpel zaradi, prvič, objave osebnih podatkov v tiskanih medijih in na spletu, zlasti objave transkripcij njegovih intimnih in spolnih komunikacij, in drugič, vključitve njegovega imena na „sezname mafijcev“, ki naj bi se v tisku pojavilo kot posledica uhajanja informacij iz spisa nacionalnega kazenskega postopka v zvezi z umorom, omenjenim v točki 8 teh sklepnih predlogov.

13. Po preiskavi, ki so jo opravili slovaški organi pregona in ki je navedena v točki 8 teh sklepnih predlogov, je bil pritožnik, ki je bil obdolžen sostorilstva pri umoru kot naročnik, oproščen na prvi stopnji s sodbo, ki jo je Najvyšší súd Slovenskej republiky (vrhovno sodišče Slovaške republike, Slovaška) razveljavilo in zadevo vrnilo v razsojanje na prvo stopnjo.

[5] Poleg tega naj bi slovaški organi 1. aprila 2019 v okviru kazenskega postopka zoper pritožnika uporabili informacije z zadevnih mobilnih telefonov in, kot naj bi bilo razvidno iz zapisnika slovaških policijskih organov z dne 18. junija 2019, naj bi analizirali podatke s teh dveh mobilnih telefonov.

[6] Izpodbijana sodba, točka 10.

IV. Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

14. Pritožnik je 18. avgusta 2020 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložil tožbo na podlagi členov 268 in 340 PDEU ter člena 50(1) Uredbe o Europolu za povračilo nepremoženjske škode, ki naj bi jo utrpel zaradi ravnanja Europola. Zahteval je odškodnino v višini 50.000 EUR za nepremoženjsko škodo, ki naj bi jo utrpel zaradi razkritja osebnih podatkov (prvi del tožbenega predloga), in odškodnino v istem znesku za nepremoženjsko škodo, ki naj bi jo utrpel zaradi vpisa na „sezname mafijcev“ (drugi del tožbenega predloga).

15. Splošno sodišče je to tožbo zavrnilo. V zvezi s prvim tožbenim predlogom je ugotovilo, da pritožnik ni predložil dokaza o vzročni zvezi med zatrjevano škodo in ravnanjem Europola[7], v zvezi z drugim tožbenim predlogom pa, da pritožnik ni predložil nobenega dokaza, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je „sezname mafijcev“ pripravila in vodila institucija Unije, zlasti Europol[8]. V zvezi z obema predlogoma je tudi pojasnilo, da teh ugotovitev ni mogoče ovreči niti z uvodno izjavo 57 Uredbe o Europolu niti s členom 49 ali členom 50 te uredbe.[9]

V. Postopek pred Sodiščem in predlogi strank

16. Pritožnik je 8. decembra 2021 vložil pritožbo zoper izpodbijano sodbo. Sodišču predlaga, naj izpodbijano sodbo razveljavi in zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču ter odloči o stroških.

17. Europol ob podpori Slovaške republike kot intervenientke Sodišču predlaga, naj pritožbo zavrne in pritožniku naloži plačilo stroškov.

VI. Analiza

A. Pritožba

18. Pritožnik v utemeljitev pritožbe navaja šest pritožbenih razlogov, prvi štirje so v zvezi z nepremoženjsko škodo, nastalo zaradi razkritja osebnih podatkov javnosti (prvi del tožbenega predloga na prvi stopnji), peti in šesti pritožbeni razlog pa se nanašata na nepremoženjsko škodo, nastalo zaradi vpisa imena pritožnika na „sezname mafijcev“ (drugi del tožbenega predloga na prvi stopnji).[10]

19. Europol se vnaprej sklicuje na nedopustnost prvega in petega pritožbenega razloga, kar je vprašanje, ki ga je treba obravnavati najprej.

[7] Izpodbijana sodba, točka 91. Splošno sodišče je ugotovilo, prvič, da Europol ni bil edini subjekt, ki je razpolagal s podatki z zadevnih mobilnih telefonov, saj so jih prav tako imeli na voljo slovaški organi (izpodbijana sodba, točki 68 in 84), drugič, da Europol s spornimi sporočili ni nikoli razpolagal v dešifrirani in razumljivi obliki (izpodbijana sodba, točka 86), in tretjič, da naj bi bilo iz časopisnega članka razvidno, da je prišlo do uhajanja informacij iz nacionalnega preiskovalnega spisa (izpodbijana sodba, točka 90).

[8] Izpodbijana sodba, točka 102.

[9] Izpodbijana sodba, točke od 92 do 95 in točka 105.

[10] Natančneje, prvi in peti pritožbeni razlog se nanašata na morebiten obstoj *solidarne odgovornosti* Europola in zadevne države članice v zvezi s škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov, v skladu z uvodno izjavo 57 Uredbe o Europolu, medtem ko se drugi, tretji, četrti in šesti pritožbeni razlog v bistvu nanašajo na presojo *vzročne zveze* med škodo, ki naj bi jo utrpel pritožnik, in ravnanjem Europola.

1. Dopustnost prvega in petega pritožbenega razloga: napake v zvezi z naravo odgovornosti Europola

20. Europol v bistvu trdi, da sta bila prvi in peti pritožbeni razlog, ki se nanašata na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je izključilo solidarno odgovornost Europola in zadevne države članice za škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov kot posledica ravnanja Europola ali te države članice, prvič navedena v fazi replike na prvi stopnji. Šlo naj bi torej za nova razloga, ki sta bila navedena med postopkom in naj zato ne bi bila dopustna. [11]

21. Pritožnik odgovarja, da je te trditve navedel v tožbi na prvi stopnji, ko je navedel uvodno izjavo 57 Uredbe o Europolu ter člen 50(1) in (2) te uredbe.

22. V zvezi s tem ugotavljam, da je pritožnik v tožbi trdil, da je Europol odgovoren v skladu s členom 49(3) in členom 50 Uredbe o Europolu s sklicevanjem na uvodno izjavo 57 te uredbe, ki jo je pritožnik v celoti citiral. Pritožnik je v repliki to trditev pozneje podprl s pojasnilom, da je Europol skupaj z zadevno državo članico solidarno odgovoren za povzročeno škodo, tudi če ne bi bilo dokazano, da je Europol odgovoren za izpodbijano ravnanje.

23. V teh okoliščinah menim, da je pritožnik v tožbi na prvi stopnji navedel razlog, ki se v bistvu nanaša na solidarno odgovornost Europola, in da sta zato prvi in peti pritožbeni razlog dopustna.

2. Pritožbeni razlogi v zvezi z nepremoženjsko škodo, nastalo zaradi razkritja osebnih podatkov javnosti (prvi del tožbenega predloga na prvi stopnji)

a) Prvi pritožbeni razlog: napačna uporaba prava pri opredelitvi odgovornosti Europola zaradi nepravilne obdelave podatkov

24. Pritožnik s prvim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je izključilo, da bi bila Europol in zadevna država članica solidarno odgovorna za škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov, in da ob tem ni upoštevalo, da je uvodna izjava 57 Uredbe o Europolu zavezujoča.

25. Pritožnik sicer priznava, da besedilo člena 50(1) in (2) Uredbe o Europolu ne vsebuje izrecne določbe, ki bi določala solidarno odgovornost Europola in zadevne države članice, vendar meni, da taka odgovornost vseeno izhaja iz tega člena, ki se razlaga ob upoštevanju uvodne izjave 57 te uredbe.

26. Prvič, meni, da člena 50(2) navedene uredbe, ki določa reševanje sporov med Europolom in zadevno državo članico prek upravnega odbora Europola, ni mogoče razlagati drugače, ne da bi bil členu odvzet vsakršen pomen.

[11] Na nedopustnost teh pritožbenih razlogov se ni skliceval niti Europol v dupliki na prvi stopnji niti je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi ni preučilo po uradni dolžnosti. Ob tem naj dejstvo, da o tem vprašanju na prvi stopnji ni bilo razprave, Sodišču ne bi preprečevalo, da po potrebi ugotovi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker te morebitne nedopustnosti ni uveljavljalo kot procesno predpostavko javnega reda.

27. Drugič, obstoj solidarne odgovornosti Europola v obravnavani zadevi naj bi temeljil tudi na cilju zadevne ureditve, ki izhaja zlasti iz uvodne izjave 57 Uredbe o Europolu in s katerim naj bi se povečalo varstvo oškodovane stranke. [12]

28. Tretjič, splošna načela prava Unije naj bi v skladu s členom 340 PDEU v vsakem primeru omogočala obstoj solidarne odgovornosti tudi v primeru neobstoja izrecne določbe.

29. Europol ob podpori Slovaške republike uvodoma poudarja, da solidarna odgovornost Unije in zadevne države članice, kadar delujeta skupaj, načeloma ni priznana v okviru člena 340, drugi odstavek, PDEU, temveč je v tem smislu potrebna izrecna navedba zakonodajalca Unije.

30. Na prvem mestu naj se člen 50 Uredbe o Europolu ne bi uporabljal za obdelavo podatkov, ki je predmet obravnavane zadeve, saj naj bi se uporabljal izključno za obdelavo podatkov, ki se izvaja v okviru operacij in nalog Europola.

31. Na drugem mestu naj bi se ta člen uporabljal le za škodo, ki sta jo skupaj povzročili Unija in država članica, in naj se ne bi uporabljal v primerih, ko Europol ni ravnal nezakonito in vzročna zveza ni dokazana.

32. Na tretjem mestu, najprej, uvodna izjava 57 te uredbe, ki se sklicuje na solidarno odgovornost, naj ne bi bila zavezujoča in naj se ne bi uporabljala v obravnavani zadevi. Dalje, pojem solidarne odgovornosti naj bi predpostavljal, da je več kot en subjekt odgovoren za isto škodo, in ne, da mora subjekt, katerega odgovornost ni ugotovljena, plačati odškodnino. Nazadnje, pritožnik naj sploh ne bi vložil odškodninske tožbe zoper zadevno državo članico. [13]

33. Naj spomnim, da je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi razsodilo, da člena 49(3) in 50(1) Uredbe o Europolu določata le, da mora Europol v skladu s pogoji iz člena 340 PDEU povrniti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njegove službe ali njegovo osebje pri opravljanju svojih dolžnosti, in da pogoj vzročne zveze ni izpolnjen. [14] Čeprav je v zvezi s tem v uvodni izjavi 57 te uredbe predviden mehanizem solidarnosti, naj ta mehanizem ne bi bil niti izražen niti utemeljen v določbah navedene uredbe. [15]

34. V zvezi z nepogodbeno odgovornostjo Unije je treba poudariti, da v skladu s členom 340, drugi odstavek, PDEU, „[v] primeru nepogodbene odgovornosti pa Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti“. [16] V skladu z ustaljeno sodno prakso mora biti za nepogodbeno odgovornost na podlagi tega člena

[12] Pritožnik poleg tega meni, da načelo, v skladu s katerim vsak zakonodajalec ravna razumno, preprečuje, da bi se tej določbi pripisal drugačen pomen od tistega, ki izhaja iz uvodne izjave 57. To ugotovitev naj bi potrjevalo tudi dejstvo, da je bila zadevna država članica v skladu z ureditvijo, veljavno pred Uredbo o Europolu, odgovorna tudi v primerih, za katere je bil odgovoren tudi Europol (v skladu s členom 52(1) Sklepa Sveta 2009/371/PNZ z dne 6. aprila 2009 o ustanovitvi Evropskega policijskega urada (Europol) (UL 2009, L 121, str. 37)). Nedosledno bi bilo domnevati, da je zakonodajalec Unije opustil to ureditev poenostavljene odgovornosti in jo nadomestil z manj ugodno ureditvijo za oškodovano osebo, ki bi morala tako vnaprej določiti subjekt, odgovoren za škodo, preden bi lahko začela sodni postopek, kar pa bi bilo v nasprotju s ciljem, ki mu sledi ta ureditev.

[13] Poleg tega naj dejstvo, ki ga navaja pritožnik, da je zakonodajalec Unije nadomestil prejšnji sistem odgovornosti, v skladu s katerim je zadevna država edina odgovorna tudi v situacijah, v katerih je odgovoren tudi Europol, ne bi podprlo trditve pritožnika, da sedanji sistem ne more biti bolj neugoden za oškodovano osebo (glej opombo 12 teh sklepnih predlogov). Ta zakonodajna sprememba naj bi bila enostavno upravičena s tem, da po spremembah, uvedenih z Lizbonsko pogodbo, Europol zdaj spada v pristojnost Sodišča.

[14] Izpodbijana sodba, točka 93.

[15] Izpodbijana sodba, točka 94.

[16] Skoraj enako določa člen 41(3) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, in sicer „[v]sakdo ima pravico, da mu Unija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, nadomesti kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njene institucije ali njeni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti“.

izpolnjenih več pogojev, in sicer nezakonitost ravnanja, ki se očita institucijam, škoda mora biti dejanska, med ravnanjem in zatrjevano škodo pa mora obstajati vzročna zveza.[17] Ker so ti pogoji kumulativni, nepogodbene odgovornosti Unije ni mogoče ugotoviti, če eden od njih ni izpolnjen.[18]

35. Kar natančneje zadeva morebitno solidarno odgovornost Europola na podlagi člena 50 Uredbe o Europolu, ugotavljam, da nepogodbena solidarna odgovornost načeloma pomeni, da če je mogoče škodno ravnanje pripisati več osebam, morajo te solidarno povrniti škodo.[19]

36. V skladu s prav tako ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi kontekst, v katerega je umeščena, ter cilje in namen akta, katerega del je. Poleg tega lahko tudi zgodovina nastanka določbe prava Unije razkrije elemente, ki so upoštevni za njeno razlago.[20]

37. Na prvem mestu, kar zadeva *besedilo* člena 50(1) Uredbe o Europolu, ta člen v bistvu določa, da ima vsak posameznik, ki je utrpel škodo zaradi nezakonite obdelave podatkov, pravico do odškodnine, bodisi od Europola v skladu s členom 340 PDEU (pred sodiščem Unije) bodisi od države članice, v kateri se je zgodil dogodek, zaradi katerega je nastala škoda, v skladu z nacionalnim pravom te države članice (pred pristojnim nacionalnim sodiščem).

38. Zdi se mi, da ta člen zgolj na podlagi svojega besedila ne nudi nedvoumne razlage narave zadevne odgovornosti.

39. Po eni strani namreč uporaba izraza „bodisi […] bodisi“ v zvezi s tem ni jasna.[21] Ta izraz bi lahko prav tako pomenil, da odgovornost Europola predstavlja alternativo odgovornosti zadevne države članice, ali pa, da se lahko oškodovana oseba obrne na zadevno institucijo ali zadevno državo članico v zvezi s celotno škodo.

40. Po drugi strani tudi napotitev te določbe na člen 340 PDEU ni jasna in glede na napotitev zadnjenavedenega člena na „splošna načela, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic,“ je potrebna primerjalna razlaga, ki jo bom v nadaljevanju opravil v okviru teleološke razlage zadevnega člena.[22]

41. Na drugem mestu, v zvezi s *kontekstom*, v katerega je umeščen člen 50(1) Uredbe o Europolu, ugotavljam, prvič, da je v uvodni izjavi 56 Uredbe o Europolu navedeno, da za Europol veljajo splošna pravila o pogodbeni in nepogodbeni odgovornosti, ki se uporabljajo za institucije, agencije in organe Unije, „razen pravil o odgovornosti za nezakonito obdelavo podatkov“. V zvezi z navedeno nezakonito obdelavo podatkov ne bi moglo biti bolj jasno izraženo, kot je v uvodni

17 Glej sodbo z dne 10. septembra 2019, HTTS/Svet (C-123/18 P, EU:C:2019:694, točka 32 in navedena sodna praksa).

18 Sodba z dne 9. septembra 1999, Lucaccioni/Komisija (C-257/98 P, EU:C:1999:402, točka 63), in sklep z dne 12. marca 2020, EMB Consulting in drugi/ECB (C-571/19 P, neobjavljen, EU:C:2020:208, točka 29).

19 Glej zlasti člen 9:101 zbirke načel evropskega prava civilne odgovornosti European Group on Tort Law (Evropska skupina za odškodninsko pravo) (poskus zakonske ureditve načel evropskega pravnega reda v zvezi s civilno odgovornostjo na podlagi primerjalne analize nacionalnih sistemov) na voljo na spletnem mestu: http://www.egtl.org/PETLFrench.html. V zvezi z opredelitvijo solidarne odgovornosti (v pogodbenih zadevah), ki jo je uporabilo Sodišče, glej sodbo z dne 18. maja 2017, Latvijas Dzelzceļš (C-154/16, EU:C:2017:392, točka 85), v kateri Sodišče poudarja, da iz same narave solidarne odgovornosti izhaja, da je vsak dolžnik odgovoren za plačilo celotnega zneska in da sme upnik načeloma plačilo tega dolga po svoji izbiri zahtevati od enega ali od več dolžnikov.

20 Sodba z dne 16. marca 2023, Towercast (C-449/21, EU:C:2023:207, točka 31 in navedena sodna praksa).

21 Enako velja za druge jezikovne različice te določbe. Poleg različice v francoskem jeziku teh sklepnih predlogov, ki je izvirna različica („soit d'Europol […], soit de l'État membre), glej med drugim grško različico („είτε εκ μέρους της Ευρωπόλ […], είτε εκ μέρους του κράτους μέλους“), angleško („either from Europol […] or from the Member State“) in italijansko („da Europol […] o dallo Stato membro“).

22 Obe metodi sta tesno povezani (v literaturi glej Lenaerts, K. in Gutiérrez-Fons, J. A., *Les méthodes d'interprétation de la Cour de l'Union européenne*, Bruylant, Bruselj, 2020, str. 104).

izjavi 57 te uredbe, v kateri je navedeno, da „bi morala biti Europol in država članica, v kateri se je zgodil dogodek, zaradi katerega je oseba utrpela škodo, skupno in solidarno odgovorna“, ker je lahko „[p]ri zadevnih posameznikih […] včasih nejasno, ali je škoda, ki so jo utrpeli zaradi nezakonite obdelave podatkov, posledica dejanj Europola ali države članice“.

42. Sicer je res, kot opozarja Europol, da preambula akta Unije ni pravno zavezujoča in da se nanjo ni mogoče sklicevati niti za to, da bi se odstopilo od določb zadevnega akta, niti zaradi razlage teh določb v smeri, ki je očitno v nasprotju z njihovim besedilom.[23] Kljub temu uvodne izjave zunaj tega okvira predstavljajo pomembne elemente razlage, ki lahko pojasnijo voljo avtorja tega akta.[24]

43. Ker namen zakonodajalca Unije, ki je nedvoumno izražen v uvodni izjavi 57 Uredbe o Europolu, da oškodovani osebi da prednost z uvedbo solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice, ni v nasprotju z besedilom člena 50 te uredbe, iz tega sklepam, da je ta člen mogoče (in ga je treba) razlagati ob upoštevanju te uvodne izjave.

44. To ugotovitev potrjuje člen 50(2) Uredbe o Europolu, v skladu s katerim se vsak spor med Europolom in državo članico glede končne odgovornosti za odškodnino, dodeljeno posamezniku v skladu s členom 50(1) te uredbe, predloži upravnemu odboru.

45. Drugič, kar zadeva trditev Europola, da dejavnosti prevzema in dešifriranja, ki jih je Europol opravil na mobilnih telefonih pritožnika, v bistvu ne spadajo pod pojem „obdelava osebnih podatkov“ v smislu člena 50 Uredbe o Europolu, sam ne vidim razlogov in tudi Europol ne pojasni, zakaj dejavnosti dešifriranja, ki jih je izvedel Europol v obravnavani zadevi, ne bi spadale v okvir opredelitve iz člena 88(2)(a) PDEU, v skladu s katero lahko naloge Europola vključujejo „zbiranje, hrambo, obdelavo, analizo in izmenjavo informacij, ki so jih posredovali predvsem organi držav članic ali tretjih držav oziroma služb“[25].

46. Tretjič, zdi se mi očitno, da je eden od *ciljev* Uredbe o Europolu, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 57, olajšati vložitev odškodninske tožbe s strani osebe, ki je bila oškodovana zaradi nepravilne obdelave podatkov, z uporabo solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice. To stališče potrjujeta zgodovina nastanka zadevne določbe in njena primerjalna razlaga ob upoštevanju splošnih načel, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic.

[23] Glej med drugim sodbo z dne 19. junija 2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, točka 31 in navedena sodna praksa).

[24] Glej sodbo z dne 19. maja 2022, Spetsializirana prokuratura (Sojenje obdolžencu na begu) (C-569/20, EU:C:2022:401, točka 32 in navedena sodna praksa). Za informacije glej tudi Skupna praktična navodila Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije za osebe, vključene v pripravo pravnih aktov Evropske unije, Urad za publikacije Evropske unije, 2015. V skladu z naslovom poglavja 10 tega dokumenta je namen uvodnih izjav med drugim „na jedrnat način utemeljiti glavne določbe normativnega dela“.

[25] Poleg tega bi lahko obdelava osebnih podatkov, ki jo je v obravnavani zadevi izvedel Europol, spadala tudi v opredelitve pojmov „osebni podatki“, „operativni osebni podatki“ in „obdelava“ iz člena 3(1), (2) in (3) Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL 2018, L 295, str. 39). Čeprav je res, da se v skladu s členom 2(3) Uredbe 2018/1725 ta uredba ne uporablja za obdelavo operativnih osebnih podatkov v Europolu, dokler se Uredba o Europolu ne prilagodi v skladu s členom 98 navedene uredbe, se mi zdi, da ker v tej drugi uredbi ni ad hoc opredelitev, je v obravnavani zadevi mogoče uporabiti zadevne opredelitve kot parametre za razlago. Poleg tega opredelitvi „osebni podatki“ in „obdelava“ ustrezata opredelitvam iz člena 4(1) in (2) Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL 2016, L 119, str. 1, in popravek v UL 2018, L 127, str. 2), ki pa se v skladu s členom 2(2)(d) te uredbe med drugim ne uporablja za obdelavo osebnih podatkov s strani pristojnih organov za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj.

47. V zvezi s tem, prvič, kar zadeva zgodovino nastanka člena 50 Uredbe o Europolu, ugotavljam, da besedilo tega člena in uvodne izjave 57 kot tako izhaja iz prvotnega predloga Komisije [26], kar potrjuje razlago, da je skupaj z navedenim členom prenesen namen zakonodajalca Unije, kot je izražen v tej uvodni izjavi, in sicer, da se uvede neka oblika solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice [27].

48. Poleg tega, v nasprotju s trditvijo Europola, uporabe te določbe ni mogoče omejiti na škodo, ki jo skupaj povzročita Unija in država članica, saj mora v takšnem primeru po mojem mnenju pristojno sodišče odločiti o odgovornosti zadevnih subjektov ali oseb, ki so povzročile škodo. [28]

49. Drugič, kar zadeva primerjalno razlago člena 50(1) Uredbe o Europolu, opozarjam, da lahko v skladu s tem členom oškodovana oseba uveljavlja odgovornost Europola „v skladu s členom 340 PDEU“, ki se v drugem odstavku sklicuje na splošna načela, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic. [29]

50. V zvezi s tem se mi zdi, da obstaja določeno zbliževanje pravnih redov držav članic v zvezi z obstojem solidarne odgovornosti v primerih, kadar je mogoče isto škodo pripisati več osebam. [30] Tudi načela evropskega prava civilne odgovornosti kažejo v isto smer. [31]

51. Poleg tega ugotavljam, da mehanizem solidarne odgovornosti ni neznan v pravu Unije na področju obdelave podatkov, saj med drugim člen 82(4) Uredbe (EU) 2016/679 tako odgovornost določa, kadar je v isto obdelavo vključen več kot en upravljavec [32].

[26] Uvodna izjava 57 in člen 50 Uredbe o Europolu v bistvu ustrezata uvodni izjavi 47 oziroma členu 52 prvotnega predloga Komisije (COM(2013) 173 final z dne 27. marca 2013).

[27] Nasprotno pa se ne strinjam s trditvijo pritožnika, ki izhaja iz zgodovine nastanka Uredbe o Europolu, in sicer, da ta uredba oškodovani osebi ne more zagotoviti varstva, ki je manjše od varstva, zagotovljenega s prejšnjo ureditvijo (glej opombo 12 teh sklepnih predlogov). Bolj prepričljivo se mi namreč zdi stališče Europola, da je bil razlog za obstoj izključne odgovornosti zadevne države članice za kakršno koli škodo, nastalo zaradi shranjevanja ali obdelave podatkov, tudi v zvezi z dejanji Europola, v prejšnji ureditvi to, da v času sprejetja teh predpisov (to je pred začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe) ravnanje Europola ni bilo v pristojnosti sodišča Unije.

[28] Ob upoštevanju, kot opozarja Europol, da bi moralo sodišče Unije v skladu s sodno prakso pred sprejetjem odločitve počakati, da se nacionalno sodišče izreče prvo (glej sodbo z dne 14 julija 1967, Kampffmeyer in drugi/Komisija, 5/66, 7/66, od 13/66 do 16/66 in od 18/66 do 24/66, neobjavljena, EU:C:1967:31, točka 344). To točko bom podrobneje pojasnil v opombi 33 teh sklepnih predlogov.

[29] Podobno člen 49 Uredbe o Europolu določa, da Europol „v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic,“ povrne kakršno koli škodo, ki so jo povzročile njegove službe ali njegovo osebje pri opravljanju svojih dolžnosti.

[30] Kot primer navajam člen 840 Bürgerliches Gesetzbuch (nemški civilni zakonik), člen 926 Αστικού Κώδικα (grški civilni zakonik) in člen 2055 codice civile (italijanski civilni zakonik). Zdi se, da je ta možnost upoštevana tudi v sistemih *common law* (glej Van Dam, C., „Cuasation“, *European Tort Law*, Oxford, 2013, str. 331). Glej v tem smislu tudi člen 1265 osnutka reforme civilne odgovornosti v francoskem pravnem redu, v katerem se zdi, da v vsakem primeru že obstaja obveznost solidarne odgovornosti, imenovana „in solidum“, uvedena na podlagi sodne prakse (glej v literaturi Ligüerre, C. G., „Responsabilité solidaire et canalisation de la responsabilité“, *Revue des contrats*, št. 4, 2019, str. 252).

[31] Tako načelo je med drugim določeno v členu 9:101 zbirke načel evropskega prava civilne odgovornosti (glej Evropska skupina za odškodninsko pravo, „*Principles of European Tort Law“. Text and Commentary*“, SpringerWienNewYork, 2005, str. 206).

[32] Ta člen določa, da kadar so v isto obdelavo vključeni več kot en upravljavec ali obdelovalec ali sta vključena oba, upravljavec in obdelovalec, in kadar so ti odgovorni za katero koli škodo, nastalo zaradi obdelave, je vsak upravljavec ali obdelovalec odgovoren za celotno škodo, da se zagotovi, da posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, prejme učinkovito odškodnino, pri čemer lahko oseba, ki je plačala celotno odškodnino za nastalo škodo, v skladu s členom 82(5) navedene uredbe od drugih vključenih oseb zahteva povračilo tistega dela odškodnine, ki ustreza njihovemu delu odgovornosti za škodo. Neposredna uporaba tega člena je v obravnavanem primeru izključena na podlagi člena 2(2)(d) navedene uredbe.

52. Navedene ugotovitve ne omaja načelo, ki je razvidno iz sodne prakse, v skladu s katerim morajo v primerih, v katerih obstaja sočasna odgovornost Unije in države članice, posamezniki, ki jim je bila domnevno povzročena škoda, najprej začeti postopek pred pristojnimi nacionalnimi sodišči.[33] To načelo se namreč uporablja za primere skupne odgovornosti, njegova uporaba v primerih solidarne odgovornosti pa bi odvzela njen polni učinek.

53. Skratka, menim, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je izključilo, da člen 50(1) Uredbe o Europolu, razlagan ob upoštevanju uvodne izjave 57 te uredbe, uvaja sistem solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice za škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov kot posledica ravnanja Europola ali te države članice.

54. Zato predlagam, naj se prvi pritožbeni razlog sprejme.

55. Zato bi bilo treba izpodbijano sodbo razveljaviti v delu, v katerem je bila v njej izključena vsakršna vzročna zveza med škodo, ki jo zatrjuje pritožnik, in morebitnim ravnanjem Europola zgolj zato, ker so v določenem obdobju tako Europol kot slovaški organi razpolagali s podatki z zadevnih mobilnih telefonov.

56. Ob tem poudarjam, da je treba za to, da bi se Europol lahko štel za solidarno odgovornega za zatrjevano škodo, med drugim dokazati še obstoj vzročne zveze med zatrjevanim ravnanjem in to škodo.[34] Obstoj solidarne odgovornosti namreč zahteva, da so različni škodni dogodki taki, da lahko povzročijo zatrjevano škodo, ne glede na to, katera kršitev je bila neposredni in odločilni vzrok dogodka.[35]

57. Res je, da je obstoj te vzročne zveze v obravnavani zadevi rdeča nit trditev, predstavljenih v okviru drugega, tretjega, četrtega in šestega pritožbenega razloga.

58. Ker pa se je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi v bistvu omejilo na odločanje o neobstoju „izključne“ vzročne zveze med ravnanjem Europola in zatrjevano škodo ter ker ta analiza ne omogoča presoje obstoja vzročne zveze, kot se zahteva v primeru solidarne odgovornosti, menim, da bi bilo treba, če bi Sodišče sprejelo moj predlog za sprejetje prvega pritožbenega razloga, izpodbijano sodbo razveljaviti in zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču v delu, v katerem se nanaša na prvi tožbeni predlog na prvi stopnji, da Splošno sodišče odloči o vprašanju vzročne zveze v okviru solidarne odgovornosti in po potrebi o drugih pogojih, ki veljajo za nepogodbeno odgovornost Unije in njenih institucij ali organov.[36]

[33] Natančneje, iz sodne prakse 60. let 20. stoletja je razvidno, da je Sodišče razsodilo, da se lahko, kadar je ista škoda predmet dveh odškodninskih tožb, ene zoper državo članico pred nacionalnim sodiščem, druge zoper Unijo pred sodiščem Unije, izkaže za potrebno, da se pred določitvijo zneska škode, za katero bo Unija spoznana za odgovorno, počakati, da nacionalno sodišče odloči o morebitni odgovornosti države članice, da bi se preprečilo, da bi tožeča stranka zaradi različne presoje dveh različnih sodišč prejela nezadostno ali preveliko odškodnino (glej sodbe z dne 14. julija 1967, Kampffmeyer in drugi/Komisija, 5/66, 7/66, od 13/66 do 16/66 in od 18/66 do 24/66, neobjavljena, EU:C:1967:31, z dne 30. novembra 1967, Becher/Komisija, 30/66, EU:C:1967:44, in z dne 13. decembra 2006, É. R. in drugi/Svet in Komisija, T-138/03, EU:T:2006:390, točka 42). V literaturi glej Lenaerts, K., et al., *EU Procedural Law*, Oxford University Press, 2014, str. 506 in 507.

[34] Kljub neobstoju pojma vzročne zveze v pravu Unije (glej Van Dam, C., *European tort law*, Oxford, 2013, str. 321; Gutman, K., „The non-contractual liability of the European Union: principle, practice and promise“, *Research handbook on EU tort law*, 2017, str. od 26 do 60, zlasti str. 57) se mi zdi, da nacionalni redi držav članic v primeru solidarne odgovornosti ta element zahtevajo (glej med drugim Infantino, M., in Ζερβογιάννη, E., „Causation in European Tort Law“, Cambridge, 2017, str. 652 in 653).

[35] V zvezi s tem je treba ugotoviti, da niti člen 340, drugi odstavek, PDEU niti načela v zvezi s solidarno odgovornostjo, ki izhajajo iz splošnih načel, skupnih pravnim ureditvam držav članic, ne omogočajo ugotovitve odgovornosti institucije ali organa Unije brez vzročne zveze med ravnanjem tega organa in domnevno škodo.

[36] Glej točko 34 teh sklepnih predlogov.

59. Če pa se Sodišče ne bi strinjalo z rešitvijo, ki sem jo predlagal, bom v nadaljevanju preučil tudi druge pritožbene razloge. [37]

b) Drugi pritožbeni razlog: napaka pri razlagi nacionalnega prava, ki ureja vsebino preiskovalnega spisa

60. Pritožnik z drugim pritožbenim razlogom trdi, da v nasprotju z nacionalnimi pravili, ki določajo vsebino preiskovalnega spisa [38], zapisnik z dne 23. oktobra 2018 ni bil sestavni del preiskovalnega spisa, ki se nanj nanaša, kar naj bi torej vplivalo na njegovo zanesljivost.

61. Splošno sodišče se je v izpodbijani sodbi oprlo na zapisnik z dne 23. oktobra 2018 in ugotovilo, da od tega datuma Europol ni bil edini subjekt, ki je imel podatke z zadevnih mobilnih telefonov, saj so te podatke imeli na voljo tudi slovaški organi. [39]

62. Splošno sodišče je v odgovor na ugovor pritožnika glede pristnosti tega zapisnika presodilo, da morebitna nevključitev tega dokumenta v spis kazenskega postopka sama po sebi ne more vplivati na njegovo pristnost in da pritožnik nikoli ni zatrjeval, da je navedeni zapisnik spremenjen. [40]

63. V zvezi s tem menim, da je trditev pritožnika v zvezi z morebitno kršitvijo nacionalnih pravil v zvezi z vsebino spisa – ki se sicer ne nanašajo na pristnost dokumentov, vključenih v spis – brezpredmetna, ker ne zadostuje za dokaz, da je Splošno sodišče storilo napako pri presoji veljavnosti zapisnika z dne 23. oktobra 2018, še manj pa, da je izkrivilo ta dokaz s tem, da ni upoštevalo nacionalne ureditve, na katero se je sklicevala tožeča stranka na prvi stopnji. Razlikovati je namreč treba na eni strani med morebitno neskladnostjo tega zapisnika z nacionalnimi pravili o vsebini spisa, ki bi glede na okoliščine primera vplivala na veljavnost navedenega zapisnika kot sestavnega dela tega spisa [41], in na drugi strani obstojem (torej pristnostjo) tega zapisnika in njegovo morebitno dokazno vrednostjo v okviru te zadeve.

64. Tudi zaradi očitne neupoštevnosti nacionalnih predpisov, na katere se sklicuje pritožnik za izpodbijanje dokazne vrednosti zadevnega zapisnika, trditve o pomanjkljivi obrazložitvi izpodbijane sodbe v zvezi s tem, ki jo je med drugim navedel pritožnik, ni mogoče sprejeti.

65. Zato predlagam, naj se drugi pritožbeni razlog zavrne.

[37] Ob tem je treba opozoriti, da bodo drugi, tretji in četrti pritožbeni razlog brezpredmetni, če bi Sodišče sledilo mojemu predlogu za ugoditev prvemu pritožbenemu razlogu, Splošno sodišče pa bi moralo v vsakem primeru ponovno preučiti svojo presojo glede obstoja vzročne zveze.

[38] Pravila iz odloka slovaškega ministrstva za pravosodje št. 618/2005.

[39] Glej izpodbijano sodbo, točki 68 in 84. Splošno sodišče je dokazno vrednost tega dokumenta presodilo na podlagi načela proste presoje dokazov in ob upoštevanju elementov, navedenih v njegovi sodni praksi (in sicer sodba z dne 13. decembra 2018, Iran Insurance/Svet, T-558/15, EU:T:2018:945, točki 153 in 154 ter navedena sodna praksa) (glej izpodbijano sodbo, točka 80), pri čemer je ugotovilo, da so bili v zadevnem zapisniku natančno navedeni dokumenti in podatki, ki jih je uslužbenec Europola posredoval uslužbencu NKA, spis, s katerim so bili povezani dokumenti in podatki, način njihove izročitve, status zadevnih uslužbencev ter datum in ura predaje (glej izpodbijano sodbo, točke od 79 do 81).

[40] Glej izpodbijano sodbo, zlasti točki 71 in 77. Poleg tega je Splošno sodišče navedlo, da je bil ta zapisnik na papirju, na katerem je bila natisnjena uradna glava NKA, nanašal se je na poimensko določen spis, podpisal ga je poimensko določen uslužbenec NKA, v njem pa je bilo navedeno, da je ta prejel zadevni trdi disk od poimensko določenega uslužbenca Europola (točka 76 izpodbijane sodbe), kar so okoliščine, ki jih pritožnik ne izpodbija.

[41] Poleg tega ugotavljam, da Slovaška republika v intervencijski vlogi zavrača trditev pritožnika, da bi moral biti zadevni zapisnik v skladu z nacionalno ureditvijo sestavni del preiskovalnega spisa, in pojasnjuje, da v skladu s to ureditvijo določeni dokumenti postopka niso vključeni v prvotni preiskovalni spis, ampak so shranjeni v drugem izvodu tega spisa.

c) Tretji pritožbeni razlog: napačno ugotovljeno dejansko stanje pri presoji vzročne zveze, kar zadeva prvi tožbeni predlog na prvi stopnji

66. Pritožnik s tretjim pritožbenim razlogom na prvem mestu trdi, da zapisnik z dne 23. oktobra 2018 (katerega pristnost je poleg tega izpodbijana) dokazuje le posredovanje „začasnih rezultatov“ v obliki pridobivanja in ekstrakcije podatkov, kar ne dokazuje, da so bile posredovane tudi „komunikacije“, ki so predmet tega postopka. [42]

67. V zvezi s tem ugotavljam, da je Splošno sodišče v točki 68 izpodbijane sodbe ugotovilo, da na dan navedenega zapisnika Europol ni bil več edini subjekt s spornimi podatki, ki so bili od tega datuma dalje dostopni tudi slovaškim organom. [43]

68. Vendar se mi zdi, da dvomi, ki jih je pritožnik izrazil v zvezi z natančno vsebino podatkov, ki jih je Europol posredoval slovaškim organom, in njegovo nestrinjanje z razlago izraza „predhodni rezultati“ iz zapisnika z dne 23. oktobra 2018, ki jo je podalo Splošno sodišče, ne zadoščajo za ugotovitev obstoja napak v zvezi z dejanskim stanjem ali presojo, ki bi povzročila izkrivljanje dokazov s strani Splošnega sodišča.

69. Na drugem mestu pritožnik trdi, da Splošno sodišče ni dokazalo, da Europol nikoli ni imel na voljo spornih sporočil v dešifrirani obliki [44], in da bi lahko celo uhajanje šifriranih podatkov povzročilo zatrjevano škodo, potem ko bi jih dešifrirala nepooblaščena tretja oseba [45], ter da bi bilo v obravnavani zadevi dešifriranje še posebej preprosto, saj je Europol že pridobil datoteke s povezanimi gesli.

70. Čeprav ni mogoče izključiti, kot trdi pritožnik, da bi sporni podatki lahko uhajali tudi v šifrirani obliki, pa pritožnik ni predložil nobenega podatka ali indica, na podlagi katerega bi bilo mogoče domnevati, da je do tega uhajanja prišlo, ko sta bila zadevna mobilna telefona na voljo Europolu [46], in še manj, da presoja Splošnega sodišča, da šifrirani podatki niso povzročili uhajanja spornih sporočil, izkrivlja dokaze [47].

[42] Pritožnik dodaja, da se izročitev mobilnih telefonov, navedena v točki 67 izpodbijane sodbe, prav tako ne upošteva v zvezi s tem, saj je treba upoštevati podatke na mobilnih telefonih in ne samih mobilnih telefonov. Poleg tega naj dejstvo, da je slovaško državno tožilstvo od 1. aprila 2019 imelo na voljo sporna sporočila, ne bi pomenilo, da je razkritje teh podatkov izhajalo iz teh sporočil.

[43] To naj bi potrjevalo dejstvo, na katero je opozoril pritožnik, da so slovaški organi pregona 1. aprila 2019 uporabili sporne podatke.

[44] Pritožnik v zvezi s tem izpodbija ugotovitev Splošnega sodišča, ki izhaja iz pričanja uslužbenca Europola pred slovaškim kazenskim sodiščem (glej izpodbijano sodbo, točka 82), v skladu s katerim naj bi se Europol omejil na „pridobivanje in ekstrakcijo“ podatkov z mobilnih telefonov v šifrirani obliki, ki naj bi jih slovaški organi dešifrirali (glej izpodbijano sodbo, točka 87). Po mnenju pritožnika so taki postopki pridobivanja in ekstrakcije, ki jih je izvedel Europol, vključevali prenos datotek in z njimi povezanih gesel, kar naj bi omogočalo, da zadevne podatke kdor koli brez težav dešifrira.

[45] Pritožnik v zvezi s tem navaja tudi pritožbeni razlog, ki se nanaša na pomanjkljivo obrazložitev, ker naj Splošno sodišče ne bi pojasnilo, zakaj tretje osebe ne bi mogle dešifrirati podatkov, ki bi lahko uhajali v šifrirani obliki. Vendar se mi zdi, da je Splošno sodišče v obravnavani zadevi pravno zadostno pojasnilo, da meni, da Europol ni odgovoren, ker ni imel na voljo spornih sporočil v dešifrirani obliki, pri čemer je vprašanje, ali je ta trditev utemeljena, vprašanje, ki se nanaša na utemeljenost obrazložitve.

[46] Trditev pritožnika torej ostaja omejena na domeno špekulacij. Poleg tega pritožnik sam priznava, da je težko ugotoviti, ali je za škodo odgovoren Europol ali zadevna država članica, in se zato zavzema za solidarno odgovornost teh dveh subjektov (glej prvi in peti pritožbeni razlog).

[47] Pojasniti je treba, da bi ugotovitev, da Europol ni nikoli imel na voljo spornih sporočil v dešifrirani obliki, pomenila močan indic o neobstoju „neizključne“ vzročne zveze med ravnanjem Europola in zatrjevano škodo, kar bi lahko privedlo do izključitve obstoja te vzročne zveze tudi v okviru solidarne odgovornosti Europola. Vendar menim, da gre za presojo dejanskega stanja, ki bi jo moralo najprej opraviti Splošno sodišče.

71. Na tretjem mestu, pritožnik ponavlja trditev, da je bil zapisnik z dne 23. oktobra 2018 datiran na zgodnejši datum, ki jo je Splošno sodišče zavrnilo, ker za to ni bil predložen noben dokaz *prima facie* [48], pri čemer ni predložil dodatnih elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da je Splošno sodišče izkrivilo dejstva [49].

72. Na četrtem mestu pritožnik dodaja, da sta bila zadevna mobilna telefona izročena za pridobivanje in ekstrakcijo brez predhodnega soglasja sodišča ali neodvisnega upravnega organa, kar naj bi dokazovalo obstoj vzročne zveze.

73. V zvezi s tem težko razumem, kako bi lahko morebitna kršitev pravil na področju pridobivanja in ekstrakcije spornih podatkov sama po sebi dokazala obstoj povezave med tem pridobivanjem ali to ekstrakcijo ter uhajanjem teh podatkov v javnost. [50]

74. Dejstvo, da je Europol sporne podatke posredoval slovaškim organom, po mojem mnenju namreč zadostuje za prekinitev „izključne“ vzročne zveze med uhajanjem teh podatkov in ravnanjem Europola, ne glede na to, ali je imel Europol navedene podatke na voljo v šifrirani ali dešifrirani obliki, in na raven morebitnega dešifriranja. [51]

75. Zato predlagam, naj se tretji pritožbeni razlog zavrne.

d) Četrti pritožbeni razlog: pomanjkljiva obrazložitev in napačna uporaba prava v zvezi z izvajanjem dokazov, izkrivljanje dokazov in kršitev pravice do obrambe

76. Pritožnik s prvim delom četrtega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da ni obrazložilo svoje ugotovitve, da člena 50(1) in (2) Uredbe o Europolu ni mogoče šteti za podlago za solidarno odgovornost, in da je kršilo pravila o dokaznem bremenu.

77. Iz analize, opravljene v točkah od 24 do 53 teh sklepnih predlogov, pa je razvidno, da je obrazložitev Splošnega sodišča pritožniku omogočila, da je razumel razloge, na podlagi katerih je Splošno sodišče menilo, da člen 50 Uredbe o Europolu ne utemeljuje solidarne odgovornosti, in da lahko oblikuje argumente proti tem razlogom. Po mojem mnenju obrazložitev tudi omogoča Sodišču, da izvaja sodni nadzor.

78. Pritožnik z drugim delom četrtega pritožbenega razloga v bistvu trdi, da je Splošno sodišče obrnilo dokazno breme s tem, da mu je na prvi stopnji naložilo, da mora dokazati, da je prišlo do uhajanja informacij s strani Europola.

79. Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi ugotovilo, da pritožnik ni predložil dokaza o vzročni zvezi med zatrjevano škodo in morebitnim ravnanjem Europola ter da to zadostuje za izključitev vsakršne odgovornosti Europola v smislu člena 340 PDEU.

[48] Izpodbijana sodba, točki 74 in 75.

[49] Pritožnik ne pojasni, kako naj bi bilo pridobivanje podatkov z obeh zadevnih mobilnih telefonov izvedeno po zapisniku z dne 23. oktobra 2018, niti ne trdi, da je to domnevno spremembo uveljavljal pred kazenskim sodiščem. Prav tako dejstvo, da naj bi tožena stranka predložila le fotografijo zapisnika z dne 23. oktobra 2018, ne zadostuje za dokaz, da je bil ta datiran na zgodnejši datum, niti *a fortiori* za dokaz, da je Splošno sodišče s tem, da tega ni ugotovilo, izkrivilo ta dokaz.

[50] Glej tudi točko 63 teh sklepnih predlogov.

[51] Na podlagi izmenjave zadevnih podatkov med Europolom in slovaškimi organi namreč ni mogoče dokazati, da je samo Europol razpolagal z zadevnima mobilnima telefonoma in transkripcijami, ki sta jih vsebovala, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točkah 64 in 65 izpodbijane sodbe.

80. Menim, da je Splošno sodišče načeloma pravilno presodilo glede na ustaljeno sodno prakso, v skladu s katero mora stranka, ki uveljavlja nepogodbeno odgovornost Unije, predložiti prepričljive dokaze za obstoj dovolj neposredne vzročne zveze med ravnanjem zadevne institucije in zatrjevano škodo. [52]

81. Pritožnik s tretjim delom četrtega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da kot dokaz ni upoštevalo spisa nacionalne kazenske preiskave, ki se nanaša nanj, in odloka slovaškega ministrstva za pravosodje [53], ki določa vsebino tega spisa. Pritožnik v bistvu ponavlja trditev, ki je navedena v okviru drugega pritožbenega razloga in v kateri je izraženo, da bi moral biti zapisnik z dne 23. oktobra 2018 v skladu z določbami tega odloka vključen v spis kazenske preiskave, ki se nanaša nanj.

82. V zvezi s tem zadostuje spomniti, kot sem navedel v okviru analize drugega pritožbenega razloga, da trditev pritožnika, ki se nanaša na morebitno kršitev nacionalnih pravil v zvezi z vsebino spisa, ni upoštevna, saj morebitna neskladnost tega zapisnika z nacionalnimi pravili v zvezi z vsebino spisa ne bi vplivala na dokazno vrednost navedenega zapisnika v okviru te zadeve. [54]

83. V zvezi s trditvijo, da je Europol zatrdil, da fotografija zapisnika z dne 23. oktobra 2018 dokazuje, da Europol zapisnika ni imel in da ga je od slovaških organov pridobil v okviru sodnega postopka, je treba ugotoviti, da gre, kot pojasnjuje pritožnik, za „prepričanje“ njegovega odvetnika, ki ni podprto z nobenim indicem ali dokazom. [55]

84. Pritožnik s četrtim delom četrtega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da je kršilo njegovo pravico do obrambe, ker na obravnavi 30. junija 2021 ni mogel izraziti svojega stališča glede datiranja zapisnika z dne 23. oktobra 2018 na zgodnejši datum. Ne da bi to izrecno pojasnil, se zdi, da se sklicuje na kršitev načela kontradiktornosti.

85. Vendar pritožnik ne pojasni, katere trditve in elemente bi lahko uveljavljal, če bi bila njegova pravica do obrambe spoštovana, niti ne pojasni, kako bi lahko njegove trditve spremenile rešitev spora v primeru neobstoja domnevne kršitve načela kontradiktornosti. [56]

86. Poleg tega se je Splošno sodišče v točkah od 74 do 78 izpodbijane sodbe izreklo o trditvah pritožnika v zvezi z domnevnim datiranjem na zgodnejši datum, pri čemer je med drugim navedlo, da te trditve niso podprte z nobenim dokazom *prima facie* in da pritožnik v fazi vložitve replike ni zatrjeval, da sta zapisnik z dne 23. oktobra 2018 ali njegova kopija spremenjena.

87. Pritožnik namreč navaja zgolj, da za zdaj ni znano, kje je izvirnik zapisnika z dne 23. oktobra 2018, da ga ni v sodnem spisu v zadevi, iz katere naj bi izhajal, in da naj bi iz dokumentov iz druge kazenske zadeve izhajalo, da obstajata vsaj dva ločena izvoda tega zapisnika.

[52] Glej med drugim sodbo z dne 30. maja 2017, Safa Nicu Sepahan/Svet (C-45/15 P, EU:C:2017:402, točka 62 in navedena sodna praksa). Ta ugotovitev, ki zadeva splošno presojo dokaznega bremena v zvezi z vzročno zvezo, kot se uporablja pri odškodninskih tožbah na vseh stopnjah, ne vpliva na presojo v zvezi z naravo odgovornosti Europola, obravnavano v okviru prvega in petega pritožbenega razloga. Če namreč Sodišče ugotovi, kot predlagam v točkah od 24 do 54 teh sklepnih predlogov, da Europol v obravnavani zadevi nosi solidarno odgovornost skupaj z zadevno državo članico, iz tega sledi, da je Splošno sodišče, čeprav je uporabilo napačen dokazni standard (ki zahteva dokaz o „izključni“ vzročni zvezi med obdelavo podatkov Europola in zatrjevano škodo), dokazno breme v zvezi z vzročno zvezo upravičeno naložilo tožeči stranki na prvi stopnji.

[53] Čeprav pritožnik tega ne navaja, se verjetno sklicuje na odlok št. 618/2005, naveden v okviru drugega pritožbenega razloga.

[54] Glej točko 63 teh sklepnih predlogov.

[55] Enako velja za trditev pritožnika, da je bila vsebina zadevnega zapisnika spremenjena, pri čemer to ni podprto z nobenim indicem (glej opombo 49 teh sklepnih predlogov).

[56] Glej v tem smislu sklep z dne 29. oktobra 2004, Ripa di Meana/Parlament (C-360/02 P, EU:C:2004:690, točka 36).

88. V zvezi s tem je treba poudariti, da je v skladu z načelom proste presoje dokazov, določenim v sodni praksi Sodišča, določitev dokazne vrednosti dokazov prepuščena diskrecijski pravici Splošnega sodišča[57], razen če gre za izkrivljanje teh dokazov, ki mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča očitno iz listin v spisu, ne da bi bilo treba na novo presojati dejstva in dokaze[58], kar pa po mojem mnenju za obravnavani primer ne velja.

89. Zato predlagam, naj se četrti pritožbeni razlog zavrne.

3. Pritožbena razloga v zvezi z nepremoženjsko škodo, nastalo zaradi vpisa imena pritožnika na „sezname mafijcev“ (drugi del tožbenega predloga na prvi stopnji)

a) Peti pritožbeni razlog: napačna uporaba prava pri opredelitvi odgovornosti Europola zaradi nepravilne obdelave podatkov

90. Pritožnik s petim pritožbenim razlogom, ki se v celoti nanaša na prvi pritožbeni razlog, Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je izključilo, da bi bila Europol in zadevna država članica solidarno odgovorna za škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov, pri čemer ni upoštevalo, da je uvodna izjava 57 Uredbe o Europolu zavezujoča.

91. Kot izhaja iz analize v zvezi s prvim pritožbenim razlogom[59], je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je izključilo, da člen 50(1) Uredbe o Europolu, razlagan ob upoštevanju uvodne izjave 57 te uredbe, uvaja sistem solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice za škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov, ki jo opravi Europol ali ta država članica.

92. Ob tem ugotavljam, da je Splošno sodišče v zvezi z drugim tožbenim predlogom v točki 102 izpodbijane sodbe ugotovilo, da pritožnik ni predložil nobenega dokaza, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je „sezname mafijcev“, na katerih naj bi bilo njegovo ime vpisano, pripravila in vodila institucija Unije, zlasti Europol.

93. Menim, da napačna uporaba prava s strani Splošnega sodišča ne more ovreči te ugotovitve, saj je trditve, navedene v okviru šestega pritožbenega razloga, ne omajajo, kot bom preučil v nadaljevanju.

94. V teh okoliščinah predlagam, naj se peti pritožbeni razlog zavrne kot brezpredmeten.

b) Šesti pritožbeni razlog: napačno ugotovljeno dejansko stanje pri presoji vzročne zveze, kar zadeva drugi tožbeni predlog na prvi stopnji

95. Pritožnik s šestim pritožbenim razlogom v bistvu trdi, da Europol ni imel nobene podlage za vzpostavitev povezave med njim in tako imenovanimi „seznami mafijcev“.

[57] Glej v tem smislu sodbo z dne 22. oktobra 2020, EKETA/Komisija (C-273/19 P, neobjavljena, EU:C:2020:852, točka 69).

[58] Glej sodbo z dne 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori in Komisija/Ferracci (od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, točka 86 in navedena sodna praksa).

[59] Glej točke od 33 do 53 teh sklepnih predlogov.

96. Vendar je Europol, kot je poudarilo Splošno sodišče, v poročilu z dne 13. januarja 2019 [60] navedel le, da je ime pritožnika med drugim „neposredno povezano s *tako imenovanimi seznami mafijcev* in *panamskimi dokumenti*“, ne da bi bilo njegovo ime vpisano na kakršen koli seznam, in ugotovil, da so bile v časopisnih člankih, ki so izšli pred tem poročilom, že navedene morebitne mafijske povezave pritožnika. [61]

97. Te ugotovitve ni mogoče ovreči s trditvami pritožnika, ki v bistvu navajajo le, da Europol ni pojasnil, zakaj je vzpostavil povezavo med pritožnikom in „seznami mafijcev“, ter da je s tem ravnanjem kršil načelo sorazmernosti, ker „pravica do vodenja seznamov mafijcev“ nima nobene pravne podlage v nacionalnem pravu ali pravu Unije.

98. Pritožnik namreč s temi trditvami izhaja iz nedokazane predpostavke, da je bil Europol tisti, ki ga je vpisal na te „sezname mafijcev“, pri čemer ni izpodbijal ugotovitev Splošnega sodišča iz točke 102 izpodbijane sodbe, v kateri je navedeno, da ni predložil nobenega dokaza, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da je „sezname mafijcev“, na katerih naj bi bilo vpisano njegovo ime, pripravila in vodila institucija Unije, zlasti Europol.

99. Zato predlagam, naj se šesti pritožbeni razlog zavrne in naj se zato pritožba zavrne v delu, v katerem se nanaša na pritožbene razloge v zvezi z drugim tožbenim predlogom na prvi stopnji.

B. Tožba na prvi stopnji

100. Kot izhaja iz zgornje analize, predlagam razveljavitev izpodbijane sodbe v delu, v katerem se nanaša na prvi tožbeni predlog na prvi stopnji, in zavrnitev pritožbe v delu, v katerem se nanaša na drugi tožbeni predlog na prvi stopnji.

101. Člen 61 Statuta Sodišča Evropske unije določa, da če Sodišče razveljavi odločitev Splošnega sodišča, lahko samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje.

102. Menim, da v tej zadevi ne gre za tak primer.

103. Menim namreč, da napačna uporaba prava s strani Splošnega sodišča, ker je zanikalo obstoj solidarne odgovornosti Europola in zadevne države članice v zvezi s škodo, nastalo zaradi nezakonite obdelave podatkov, ki je posledica ravnanja Europola ali te države članice, pomeni, da mora Splošno sodišče opraviti novo presojo dejanskega stanja v zvezi z obstojem vzročne zveze med ravnanjem Europola in škodo, ki jo zatrjuje pritožnik [62], ter po potrebi drugih pogojev, ki veljajo za nepogodbeno odgovornost Unije in njenih institucij ali organov [63].

C. Stroški

104. Glede na to, da predlagam vrnitev zadeve Splošnemu sodišču, je treba odločitev o stroških strank v zvezi s pritožbenim postopkom pridržati v skladu s členom 137 Poslovnika, ki se za pritožbeni postopek uporablja na podlagi člena 184(1) navedenega poslovnika.

[60] Glej točko 11 teh sklepnih predlogov.

[61] Izpodbijana sodba, točka 107.

[62] Kot sem pojasnil v točkah od 56 do 58 teh sklepnih predlogov, obstoj solidarne odgovornosti namreč ne pomeni, da obstaja „izključna“ vzročna zveza med ravnanjem ene od odgovornih oseb in domnevno škodo v skladu s skupnimi pravili (kot je preučilo Splošno sodišče v obravnavani zadevi), ampak da lahko različni škodni dogodki povzročijo zatrjevano škodo.

[63] Glej točko 34 teh sklepnih predlogov.

VII. Predlog

105. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj:

– razveljavi sodbo Splošnega sodišča Evropske unije z dne 29. septembra 2021, Kočner/Europol (T-528/20, neobjavljena, EU:T:2021:631), v delu, v katerem se nanaša na prvi tožbeni predlog;

– vrne zadevo Splošnemu sodišču v ponovno vsebinsko odločanje o prvem tožbenem predlogu;

– v preostalem pritožbo zavrne;

– pridrži odločitev o stroških.